

Norsk humanitær politikk i 2008

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Norsk humanitær politikk i 2008

Forord

Kjernen i humanitær innsats er å redde enkeltmenneskers liv, lindre nød og sikre menneskelig verdighet. Dette humanitære imperativet har bred støtte på Stortinget og i den norske befolkningen.

Regjeringens mål er at Norge skal være blant de ledende politiske og finansielle partnerne i den internasjonale innsatsen og bidra til at det internasjonale samfunnet står best mulig rustet til å møte humanitære utfordringer. Disse målsettingene er presentert i Stortingsmelding nr. 40 (2008-2009) om "Norsk humanitær politikk".

Dette er ikke bare ord. Den norske humanitære bistanden gir et bedre liv til svært mange mennesker som er rammet av krig, konflikt og naturkatastrofer verden over. Vi ser at det nytter, direkte på TV-skjermen; teltene er satt opp, matutdelingen er kommet i gang, sårede får hjelp, barn uten foreldre tas hånd om av kyndige personer. Den akutte krisen lindres, ofre får beskyttelse og blir tatt vare på. Vi når ikke alle, men vi når mange. Dette er viktige og synlige resultater av den norske humanitære innsatsen.

Bildene fra nødhjelpsområdene viser oss de ekstreme situasjonene, hvor Norge gir viktige politiske og økonomiske bidrag for å få hjelpen frem. Men det totale norske humanitære engasjementet er mer omfattende og komplisert. Hver dag lider mennesker i ignorerte katastrofer, som ikke dekkes i mediene. Vår ambisjon er at også disse menneskene skal få nødvendig hjelp og beskyttelse, samt muligheten til et liv i verdighet. Dette kan ikke Norge gjøre alene. I samarbeid med andre land, FN, Røde Kors og ikke-statlige humanitære organisasjoner skal vi bidra til at det internasjonale humanitære systemet fungerer best mulig.

Bak den akutte nødhjelpen ligger det også et økt norsk engasjement for å forebygge humanitære kriser. Her er det behov for politiske løsninger på mange plan. Vårt humanitære diplomati og bistand er en del av den samlede utenrikspolitikken. Det betyr også at de resultatene vi oppnår spenner over mange områder.

Kravene til god forvaltning og dokumentasjon av resultater er økende. Vi må bli flinkere til å synliggjøre og rapportere om de resultatene vi oppnår gjennom vårt diplomati og vår bistand. Når vi de menneskene vi ønsker å hjelpe? Er norsk humanitær innsats rask og effektiv nok? Bidrar den norske innsatsen til å forebygge humanitære kriser og gjøre det humanitære systemet bedre?

Riksrevisjonen har i sin omfattende undersøkelse av effektiviteten i norsk humanitær bistand (Dokument nr. 3:2 (2008-2009)) konkludert med at vi når mange av disse målene, men også at vi kan bli bedre til å følge opp og dokumentere resultater. Denne rapporten er et forsøk på å beskrive de aktiviteter som er gjennomført, og noen av de resultater som er oppnådd i den humanitære bistanden og i vårt humanitære diplomati i 2008. Rapporten er ikke en fullstendig redegjørelse av våre resultater. Den viser ikke alt som ble oppnådd direkte eller indirekte gjennom vår innsats, eller alt vi ikke fikk til. Lest sammen med de humanitære organisasjonenes egne og mer detaljerte resultatrapporter, tror vi likevel at den gir et verdifullt innblikk i Norges arbeid for å redde liv, lindre nød og gi beskyttelse i verdens katastrofeområder.

Gry Larsen
Statssekretær

Håkon Arald Gulbrandsen
Statssekretær

Norsk humanitær politikk i 2008

Det er Utenriksdepartementet ved Seksjon for humanitære spørsmål som har ansvaret for oppfølgingen av Norges humanitær-politiske engasjement og humanitære bistand til utviklingsland rammet av konflikt og naturkatastrofer. Oppfølgingen skjer i nært samarbeid med andre berørte seksjoner i departementet, ambassader og Norad.

Sentralt i dette arbeidet står forvaltningen av Statsbudsjettets kapittel 163 "Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter" og kjernebidraget til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Til sammen forvaltet Seksjon for humanitære spørsmål omlag 2,8 mrd. kroner i 2008. Midlene ble fordelt til en rekke utøvende humanitære organisasjoner, som står for selve gjennomføringen av den humanitære innsatsen overfor de nødlidende: FNs humanitære organisasjoner, Røde Korsbevegelsen og ikke-statlige humanitære organisasjoner.

Denne rapporten er en oppfølging av den humanitære strategien som ble lagt frem høsten 2008 og den påfølgende Stortingsmelding nr. 40 (2008-2009) om "Norsk humanitær politikk", samt av Riksrevisjonens undersøkelse av effektiviteten i norsk humanitær bistand (2008).

Formålet med rapporten er å presentere et bilde av innsats og resultater innenfor ulike handlingsområder. Rapporten må ses i sammenheng med Norads resultatrapporter om norsk bistand, som også omhandler den humanitære bistanden.

Strukturen i rapporten følger strategien "Norsk humanitær politikk". Strategien ble lansert etter 9 måneder i rapporteringsperioden. Alle målene og tiltakene i

strategien er derfor naturlig nok ikke fullt ut gjennomført. Målsettingene innenfor hvert av handlingsområdene i strategien sammenfaller med målsettingene i Stortingsproposisjon nr. 1 for 2008.

Aktiviteter eller resultater?

Den humanitære politikken og bistanden omfatter bl.a (i) arbeid overfor og gjennom FN, samt Røde Kors og frivillige organisasjoner for å styrke det internasjonale humanitære systemet, (ii) politiske initiativer innenfor områder som humanitær nedrustning, forebygging av humanitære kriser, samt integrering av kjønnspektivet i humanitær innsats, (iii) humanitært diplomati på landnivå (f.eks. Afghanistan, Sudan og Somalia), og (iv) Norges finansielle bidrag gjennom humanitære organisasjoner, som bidrar til å hjelpe et stort antall mennesker i nød.

Vi vet at dette arbeidet gir resultater – men også at det er vanskelig å måle disse resultatene presist. Noen av de tingene vi gjorde i 2008 var:

- **Konvensjonen om klaseammunisjon** ble ferdigforhandlet i Dublin i mai 2008 og undertegnet i Oslo 3. desember 2008. Konvensjonen innebærer et totalforbud mot hele kategorien av klaseammunisjon og omfatter alle typer klasevåpen som skaper humanitære problem. Norge har spilt en lederrolle i å fremforhandle Konvensjonen. Rollen blir videreført i det pågående arbeidet for at konvensjonen skal tre i kraft så snart som mulig. Norge leder blant annet gruppen som forbereder det første statspartsmøtet for Konvensjonen i Laos i 2010. Dette var det viktigste resultatet av norsk humanitært diplomati i 2008.
- Norge ble utpekt til president for **Minekonvensjonen** 2009-2010, et resultat av Norges langvarige og betydelige engasjement under Minekonvensjonen.
- Regjeringen ved Utenriksministeren la 15. september 2008 frem en **humanitær strategi** ("Norsk humanitær politikk"), som første i sitt slag. Strategien gir retningen for Norges humanitære politikk og bistand i de kommende årene og ligger til grunn for Stortingsmelding nr. 40 (2008-09) om Norsk humanitær politikk, som ble lagt frem i mai 2009.
- Som ledd i oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 9 (2007-8) om **Norsk politikk for forebygging av humanitære katastrofer**, styrket Norge satsingen på klimatilpasning og samarbeid med FNs klimapanel (IPCC) og Røde Kors-systemet. Det ble også innledet bilateralt samarbeid om forebygging med Cuba, Bangladesh, Vietnam og Kina.
- **Norge utøvet et aktivt diplomati** for å fremme beskyttelse av sivile og tilgang for humanitære aktører i en rekke land, bl.a. Sri Lanka, Sudan og Somalia. I dialog med FN og ASEAN-landene bidro Norge til å sikre tilgangen for humanitære aktører etter syklonen Nargis i Burma.
- Arbeidet med å fremme en **kjønns sensitiv humanitær innsats** ble prioritert, med utgangspunkt i Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet og andre relevante standarder. Departementet satset særlig på tiltak mot **seksualisert vold** i konflikt, med utgangspunkt i den alvorlige situasjonen i Den demokratiske republikken Kongo. Det ble blant annet gjennomført politisk besøk til Kongo hvor dette ble tatt opp, og Norge støttet FN-initiativet UN Action Against Sexual Violence in Conflict.
- Som respons på den **globale matvarekrisen** ble det gitt et større bidrag til World Food Programme (WFP), øremerket Zimbabwe, Den demokratiske republikken Kongo (DRC), Sudan, Somalia og Kenya.
- Gjennom å opprettholde en betydelig humanitær reserve, hadde UD tilstrekkelig fleksibilitet til å møte uforutsette og akutte humanitære kriser gjennom året. Det ble gitt **ekstraordinære humanitære bidrag** til hjelpearbeidet i Georgia, Kenya, Zimbabwe, Burma og Kina,

samt i forbindelse med matvarekrisen (jfr. punktet over).

- Den humanitære bistanden til **Afghanistan** ble økt betydelig gjennom året, bl.a. gjennom støtte til FNs humanitære appeller. Norge var den klart største giveren og en pådriver for å styrke den humanitære koordineringen i FN-regi (UNAMA/OCHA), noe som gradvis har fremmet en mer effektiv innsats.
- Det ble gitt et bidrag til **FNs nødhjelpsfond (CERF)** på 300 mill. kroner tidlig på året. Den norske andelen av CERF-bidragene var i 2008 på 12 prosent, og vi var fjerde største giver til fondet. Store kjernebidrag til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), OCHA og

uøremerkede bidrag til FNs konsoliderte appeller ble videreført. Det ble også gitt uøremerkede bidrag til Den internasjonale Røde Korskomiteen (ICRC). Norge støtte også humanitære landfond, bl.a. i Sudan og Den demokratiske republikken Kongo, og deltok i arbeidet for å effektivisere disse fondene.

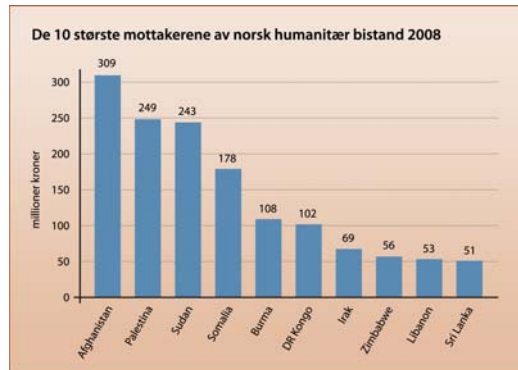
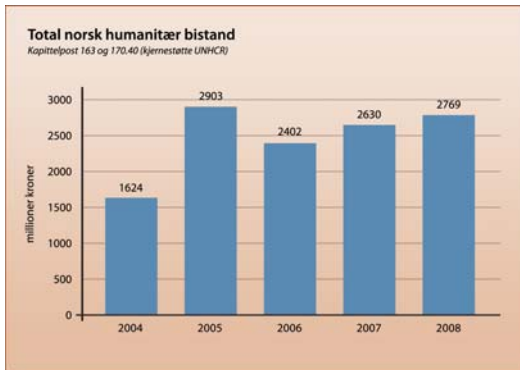
- Oppfølging av **Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon** av den humanitære bistanden ble prioritert. I tillegg til aktivt å bidra til selve arbeidet, ble det gradvis satt i gang tiltak for å følge opp konklusjonene i rapporten. Mange av tiltakene i den humanitære strategien og stortingsmeldingen er direkte oppfølging av forvaltningsrevisjonen.

*Landsby utenfor
Kabul, Afghanistan
hvor retunerte
flyktninger har bosatt
seg med støtte fra
Flyktningshjelpen.*

*Foto: Utenriks-
departementet*

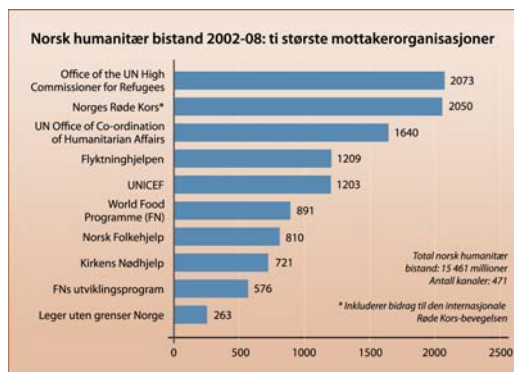
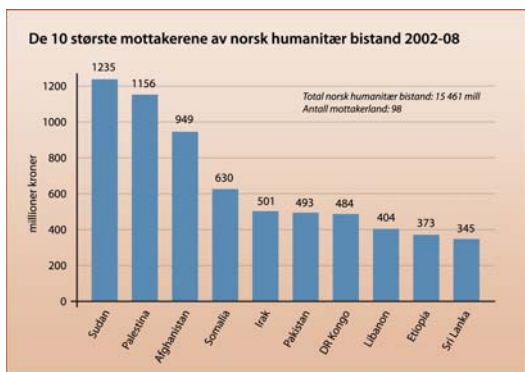
Den humanitære bistanden – en oversikt.

Den humanitære bistanden i 2008 var på 2769 millioner kroner.

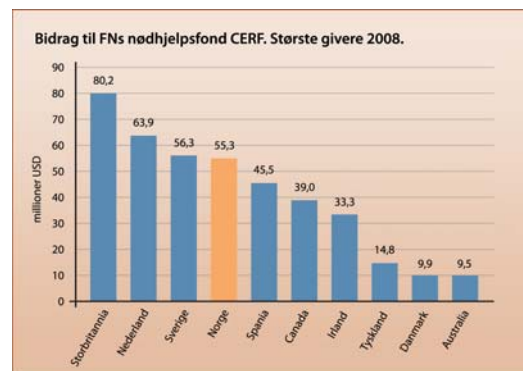
Den humanitære bistanden har gradvis økt i takt med økte bistandsbudsjetter. 2005 står frem som et unikt år hvor Tsunamien og jordskjelvet i Pakistan nærmest doblet det humanitære budsjettet fra 2004. I 2006 førte krigen mellom Israel og Libanon også til ekstra bevilgninger. I 2007 inntraff mange større akutte humanitære kriser hvor Norge gikk inn med støtte. Sudan, Somalia, Det palestinske området, Sri Lanka, Colombia og Afghanistan ble prioritert.

Det er verdt å merke seg at både for 2008 og perioden 2002-2008 er Sudan, Det palestinske området, Afghanistan og Somalia de største mottakerne. Dette understreker Norges sterke humanitære engasjement i disse områdene. Norske humanitære organisasjoner er også til stede i disse områdene. De bidrar både med egne programmer og i samarbeid med FN for å lindre menneskelig nød.

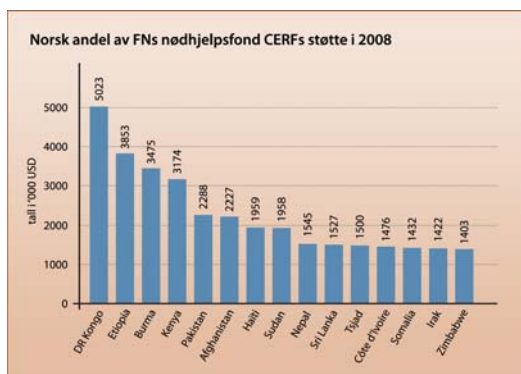
Denne støtten ble i hovedsak videreført i 2008 gjennom en generell økning av den humanitære bevilgningen. Kjernerstøtten til UNHCR ble økt fra 170 til 240 millioner kroner i 2008.

Under følger oversikter over de største mottakerlandene av den humanitære bistanden for 2008 og samlet for perioden 2002-2008. OCHA er den største mottakeren siden de forvalter FNs nødhjelpsfond - Central Emergency Response Fund (CERF). Støtten til Norges Røde Kors inkluderer også støtte til ICRC – Den internasjonale Røde Kors-komiteén.

I 2008 støttet Norge CERF med 300 millioner kroner (ca. 55,3 millioner dollar). Bidraget gjorde Norge til den 4. største bidragsyteren i 2008 med 12,2% av bidraget til fondet. Det totale globale bidraget til fondet i 2008 var på 452,2 millioner dollar. Hensikten med CERF er at det skal svare raskt på nye humanitære kriser og gi støtte til underfinansierte og glemte kriser. Tabellen over viser Norges andel av støtten som CERF gir til de ulike humanitære krisene.

Handlingsområde 1 Et humanitært system for hele verden

A) Nye humanitære allianser

1. Drive et aktivt humanitært diplomati, som en viktig del av norsk engasjementspolitikk, med de universelle humanitære prinsippene som grunnlag for dialogen.

Norge bidro sammen med andre aktører til at Sikkerhetsrådet la press på partene i Darfur-konflikten for å øke den humanitære tilgangen til de nødlidende. *Sudan Consortium* ble arrangert i Oslo, hvor vi overfor sudanske myndigheter tok opp behovet for humanitær tilgang og respekt for internasjonal humanitær rett. Det samme ble også tatt opp i bilaterale samtaler med utenriksminister Deng Alors under hans besøk til Norge. Dette førte til periodevis bedring i forholdet mellom sudanske myndigheter og humanitære organisasjoner. Senere tilbakeslag viser at dette er et svært vanskelig arbeid.

Norge bidro til å øke oppmerksomheten om, og styrke innsatsen mot, seksualisert vold i Den demokratiske republikken Kongo, blant annet gjennom et tett samarbeid med organisasjoner, forskere og andre giverland.

I det bilaterale samarbeidet om forebygging av humanitære kriser med Kina, Vietnam, Bangladesh og Cuba ble det fokusert på å trekke internasjonale og regionale humanitære organisasjoner inn i dialogen og samarbeidet, gjennom blant annet å arrangere seminarer og eksperter samarbeid. Det ble igangsatt

samarbeid om kapasitetsbygging med ulike aktører i de fire landene.

Norge arbeidet for å styrke den humanitære koordineringen gjennom FN i Afghanistan. I tillegg til pådriverrollen var Norge største giver til FNs humanitære koordinering gjennom UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) og senere OCHA (FNs kontor for koordinering av humanitære aktiviteter). Det ble jobbet aktivt for å styrke de sivile mekanismene både for å kartlegge og møte humanitære behov gjennom å styrke FNs koordinerende rolle og samsillet med humanitære organisasjoner. Dette var også med på å tydeliggjøre en klarere sivil-militær rolledeling.

Den internasjonale givergruppen i Amman, som er initiert og ledet av Norge, fokuserte på å fremme effektiviteten i det humanitære og utviklingsarbeidet i Irak. Den vanskelige sikkerhetssituasjonen i Irak gjør at flere store humanitære organisasjoner og ICRC, med tilstedeværelse i Irak, også har kontorer i Amman. Målsettingen med arbeidet i givergruppen var i 2008 å sikre alle giverne lik tilgang på informasjon, blant annet av sikkerhetsmessig karakter, og å diskutere aktuelle humanitære og politiske saker. Etableringen av gruppen har gjort det lettere for giverne å få tilgang til viktig informasjon om situasjonen i Irak, fremme ideer i givermiljøet og etablere felles holdninger og initiativ.

Prosjekteksempel: Burma

Støtte til ofre etter syklonen Nargis
Leger Uten Grenser/MSF

Tilskuddets størrelse, overordnede formål og målgruppe:

2.000.000 kroner til Leger uten grenser (MSF) hjelpearbeid i Irrawaddy-deltaet i Burma i perioden mai-august 2008. Hovedfokus på organisering av/tilgang til rent vann, utdeling av mat/nødhjelpsartikler, forebygging/reduksjon av alvorlig sykdom, overvåking i forhold til mulige epidemier, forebygging av akutt underernæring hos barn. Målgruppen for nødhjelpen var syklonofrene i Bogaley og Phya Pon i Irrawaddy-regionen, anslagsvis 250.000 personer.

Aktiviteter	Måloppnåelse
Sikre tilgang på rent vann gjennom distribusjon av vannsamlere og installasjon av rens tank	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 16449 vannsamlere med kapasitet på 1000-2000 l. utdelt ▪ 12509 bøtter (120 l.) og 2845 jerry-kanner utdelt ▪ 1 rens tank (5000 l.) installert i Bogaley
Utdeling av nødhjelpspakker /matvarer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 79.489 familier (253.608 personer) mottok nødhjelpspakker inneholdende bl.a. plastduker, tau, tepper, myggnett, verktøy, bøtter og hygieneartikler. ▪ De samme familiene mottok regelmessige forsyninger med matolje, ris, bønner og salt.
Mobile klinikker med 1 lege, 1 sykepleier og 1 helsearbeider	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 20.903 konsultasjoner foretatt – hvorav 27% var barn under 5 år ▪ 101 pasienter henvist til behandling ved sykehus
Systematisk ernæringsundersøkelse av barn under 5 år, samt ambulerende behandling av underernærte barn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 22.271 barn mellom 6 mndr. og 5 år undersøkt ▪ 2.6% akutt underernæring påvist ▪ 577 barn behandlet for underernæring

2. Arbeide for å utvide den humanitære giverkretsen med ikke-vestlige givere og styrke dialogen med landene som rammes av humanitære kriser.

Som et ledd i forberedelsene til påfyllingskonferansen for FNs nødhjelpsfond (CERF) i desember 2008, ble det i samarbeid med OCHA gjennomført en instruksrunde overfor ambassadene i Kina, Venezuela, Brasil, Saudi-Arabia og De Forente Arabiske Emirater. Dette arbeidet bidro til at CERF fikk flere nye givere, herunder fire som både er mottakere og bidragsytere.

Fra norsk side ble det arbeidet videre med målsettingen om å bidra til at flere av G20-landene tar et større multilateralt humanitært ansvar. Norge deltok også i 2008 i et britisk initiativ for økt internasjonalt fokus på humanitære prinsipper og for å bidra til å utvide den humanitære giverkretsen.

3. Følge opp og styrke samarbeidet om forebygging, beredskap og klimatilpasning med land som er særlig utsatt for naturkatastrofer, som bl.a. Kina.

Med utgangspunkt i Stortingsmelding nr. 9 (2007-2008) om forebygging av humanitære katastrofer ble fokuset på klimatilpasning og samarbeid med FNs klimapanel (IPCC) og Røde Kors-systemet økt.

Bilateralt samarbeidet vi med Kina, Vietnam, Bangladesh og Cuba med sikte på å styrke deres forebyggingskapasitet, både institusjonelt og strukturelt, og med særlig vekt på kapasitetsbygging på det lokale plan. Arbeidet med å konkretisere samarbeidet ble startet sammen med

nasjonale myndigheter i de fire landene, med norske og internasjonale fagmiljøer og med ambassadene. I tillegg til politiske besøk og besøk på embetsnivå ble det blant annet gjennomført fagseminarer med lokale og norske fagmiljøer.

I Kina ble det etablert et konkret samarbeid mellom Norges Geotekniske Institutt (NGI) og China Geological Survey (CGS). Kinesiske myndigheter har blant annet etterspurt norsk kompetanse når det gjelder tiltak innenfor snøsikkerhet. På Kuba rammet en serie av orkaner landet svært hardt og skapte enorme ødeleggelser på infrastruktur og landbruksareal. I tillegg til akutt nødhjelp til de nødlidende ble det bidratt med å styrke samarbeidet mellom Norges Røde Kors og Cuba Røde Kors, hvor også et regionalt katastroforebyggingssamarbeid inngår. Det ble videre forberedt politisk besøk for å diskutere det videre forebyggings-samarbeidet.

Utover det bilaterale engasjementet i de utvalgte landene ble det fra norsk side tatt initiativ til økt samarbeid med Asian Disaster Preparedness Center (ADPC) i Bangkok. Dette senteret har en sentral rolle i nettverket av 27 land som inngår i varslings-samarbeidet i Det indiske hav. I tillegg til å støtte selve varslingsarbeidet ble det tatt initiativ til å styrke senteret slik at det kan spille en rolle som regional drivkraft og kompetansesenter i arbeidet med kapasitetsbygging for forebygging i regionen.

B) Fortsatt støtte til FN og humanitær reform

4. Gi betydelige og forutsigbare bidrag til FNs nødhjelpsfond, humanitære landfond og FNs humanitære appeller, samt bidra til å videreutvikle finansieringsordningene.

Norge har siden etableringen av FNs nødhjelpsfond (CERF) vært en av de største giverne til fondet, og Norges samlede bidrag til fondet siden starten i 2006 overstiger nå 1 mrd. kroner. I 2008 ble det gitt et bidrag til CERF på 300 millioner kroner. Norge var med dette 4. største giver med 12,2 prosent av midlene, bare slått av Luxembourg i bidrag *per capita*.

CERF har vist seg å være et viktig virkemiddel for rask internasjonal respons og bedre fordeling av humanitære midler mellom ulike humanitære katastrofer. I en gjennomgang av fondets to første arbeidsår i 2008 ble det konkludert med at det forvaltes på en god måte av FNs

nødhjelpskordinator og OCHA. FNs nødhjelpsrespons er blitt raskere og bedre fordelt. Evalueringene av fondet viser at koordineringen har blitt styrket. De stabilt høye norske bidragene til fondet siden starten (2006) har markert Norge som et ledende humanitært giverland, og støtter opp om Norges rolle som en troverdig partner for FN og pådriver i den FN-ledede humanitære reformprosessen.

Norge deltok aktivt i arbeidsgruppen for FNs humanitære landfond, spesielt i diskusjonen om forbedring av fondsmekanismen etter de to evalueringene (2006 og 2007) og om opprettelse av humanitære landfond i nye land (Den sentralafrikanske republikken og Etiopia). For å bidra til å øke kunnskapen om transaksjonskostnader knyttet til de humanitære fondsmekanismene bidro vi med finansiering til en studie av dette.

I 2008 ble det fra norsk side gitt betydelige midler til FNs humanitære landfond i Sudan, Den demokratiske republikken

UNHCR

Som FNs flyktningorganisasjon har UNHCR ansvar for å sikre ledelse og koordinering av internasjonale operasjoner for å beskytte flyktninger og å løse flyktningeproblemer ved konkrete tiltak i felt i samarbeid med andre aktører.

Antall flyktninger ved utgangen av 2008 lå på ca 11,3 millioner, hvorav nærmere 4,6 millioner ble hjulpet av UNHCR. Antallet internt fordrevne som UNHCR gav en form for beskyttelse eller hjelp, var 14,4 millioner. I tillegg kommer ca 6,6 millioner statsløse og et betydelig antall flyktninger og internt fordrevne som har returnert. Samlet antall "people of concern" for Høykommissæren lå ved utgangen av 2008 på 34,4 millioner.

De samlede norske bidragene til UNHCR beløp seg i 2008 til mer enn 300 mill. kroner. Norge var med dette den sjettede største bidragsyter til UNHCR, nest størst målt i bidrag pr innbygger. De samlede norske midlene stod for nesten 4 prosent av bidragene til UNHCR i 2008.

Kongo (DRC) og til Den sentralafrikanske republikken (CAR). Blant annet bidro det tidlige bidraget på 90 mill. kroner til landfondet i Sudan til at FN allerede i starten av året kunne igangsette akutte tiltak, samt ha fleksibilitet til å finansiere uforutsette behov. Dette kom spesielt til nytte for det humanitære arbeidet i Darfur, i forbindelse med Abyei-krisen, samt til finansiering av humanitære gap.

Det norske humanitære engasjementet i Det palestinske området ble videreført i 2008. Norge hadde formannskapet i UNRWAs Advisory Commission. I løpet av formannskapet la Norge særlig vekt på å utvide UNRWAs giverkrets og øke de finansielle bidragene til UNRWA.

Den humanitære bistanden ble kanalisert gjennom FN-organisasjonene, med særlig vekt på UNRWA, Røde Kors (ICRC) og norske humanitære organisasjoner, bl.a. NORWAC og Kirkens Nødhjelp/Stiftelsen Oljebergets arbeid i Øst-Jerusalem og Norsk Folkehjelps innsats på Gaza. Gjennom støtte til NORWAC ble det sørget for at Det palestinske området ble selvforsynt med medisinsk oksygen til de palestinske sykehusene.

5. Være en aktiv og kritisk partner for FN-organisasjonene i det videre arbeidet for å reformere det humanitære systemet, med sikte på å styrke effektiviteten og kapasiteten til FNs humanitære respons.

Norges kjernebidrag til OCHA i 2008 var på 50 millioner kroner. I tillegg støttet vi arbeidet med humanitær reform både politisk og økonomisk. Dette omfattet støtten til finansieringsmekanismer som

FNs nødhjelpsfond (CERF) og humanitære landfond, styrkingen av Resident Coordinator/ Humanitarian Coordinator-systemet og cluster-koordineringen, samt arbeidet med utviklingen av et bedre partnerskap mellom FN og andre humanitære aktører. Vi ser dette både som et bidrag til å styrke den humanitære koordineringen og til større FN-koherens på landnivå.

Norge var i 2008 et aktivt medlem av styrende organer i OCHA, CERF og UNHCR. Norge var del av økt giverlands-koordinering, i samarbeid med blant annet Sverige, Nederland og Storbritannia. Det ble avholdt et Nordisk samrådsmøte om humanitær reform i Oslo i september. Norge deltok aktivt i giverlandsturer/feltturer i regi av FN-organisasjonene, med kritisk gjennomgang og tilbakemeldinger. Seksjonen gjennomførte mer enn 30 reiser til land rammet av humanitære kriser for å følge opp engasjementet.

6. Påta oss verv og oppgaver i de viktigste humanitære organisasjonene, bl.a. formannskapet i OCHAs givergruppe.

Fra norsk side påtok vi oss en rekke verv i flere viktige humanitære organisasjoner og i sentrale forhandlingsprosesser. Dette gjaldt bl.a. formannskapet i ICRCs givergruppe (Donor Support Group) i perioden 2009-10 og formannskapet i OCHAs givergruppe i perioden 2011-12. Norge ble valgt til å ha presidentskapet for tilsynskonferansen for Minekonvensjonen, i Cartagena, Colombia, høsten 2009, og i ett år deretter.

Prosjekteksempel: Karibia

Støtte til IFRCs nødhjelpsappell etter orkanen Dean i Det Karibiske hav
Norges Røde Kors

Tilskuddets størrelse, overordnede formål og målgruppe:

3.120.000 kroner til de nasjonale IFRC foreningenes hjelpearbeid i Det Karibiske hav. Hovedfokus på utdeling av mat/nødhjelpsartikler til 7000 familier i 6 måneder, tidlig gjenoppbyggingsaktiviteter, samt utdeling og gjenoppfylling av nødhjelpsagre i Belize, Dominica, Haiti, Jamaica, Mexico og St. Lucia. Likeledes oppfølging og kapasitetsbygging av de nasjonale foreningene. Målgruppen for nødhjelpen var orkanofrene i de berørte områdene.

Aktiviteter	Måloppnåelse
Utdeling av mat/nødhjelpsartikler, samt påfylling av nødhjelpsagre, på Jamaica og Haiti. Distribusjon av drikkevann i Belize.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mat/nødhjelpsartikler utdelt til 5112 familier på Jamaica. Dårlig vær forsinket distribusjonen. Nødhjelpsagre tømt og nye artikler innkjøpt. ▪ Mat/nødhjelpsartikler utdelt til 950 familier på Haiti. Nødhjelpsagre fylt opp. ▪ Tildelingen finansierte bl.a. 5000 ulltepper, 30 LES-telt, 3000 tarpauliner, 2000 jerrykanner, 2500 kjøkkensett og 2248 hygienesett, samt 1 landcruiser m/tilhenger (benyttet til distribusjon av drikkevann i Belize). ▪ Nasjonalforeningene på Jamaica og Haiti rapporterte om utfordringer knyttet til gjennomføring av aktiviteter grunnet manglende personellressurser.
Kartlegging og implementering av rask gjenoppbygging og rehabiliteringsaktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recovery Workshop gjennomført for nasjonalforeningene og deres partnere. ▪ 218 'vouchers' à CHD 143 (ca. NOK 750) utdelt til fiskere som hadde mistet fiskebåter/-utstyr på Jamaica.
Psykososial støtte (PSP-program)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 424 personer på Jamaica støttet gjennom opplæringspakken "Helping to Heal".
Kapasitetsbygging av nasjonalforeninger	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 'Volunteer Management Training' gjennomført på Jamaica og Haiti. ▪ Regionalt 'Telecom Refresher Training' avholdt i mai 2008.

7. Arbeide for bedre samordning mellom FNs humanitære arm og FNs utviklingsaktiviteter for å oppnå ett FN på landnivå og for å oppfylle FNs tusenårsmål.

Som ledd i oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 9, ble det satt betydelig fokus både på forebygging og klimatilpasning. Dette er forhold som berører både humanitære bistand og beredskap, samt langsiktig utviklingshjelp. Blant annet ble det gitt støtte til Verdensbankens forebyggingsvindu. Norge var videre vertskap for et møte i Verdensbankens givergruppe i februar som drøftet bankens arbeid med forebygging.

Fokuset på tidlig gjenoppbygging ("early recovery") ble også styrket, bl.a. gjennom økt engasjement i UNDP. Vi sluttet oss til FNs Comprehensive Framework for Action (CFA) om matsikkerhet, som både omhandler matvarehjelp og mer langsiktige aktiviteter for å skape matsikkerhet. Den norske støtten på 100 mill. kroner i forbindelse med matvarekrisen, hvorav 60 mill. kroner var for å motvirke de humanitære konsekvensene og 40 mill. for langsiktig arbeid for matvaresikkerhet, var i tråd med CFA (ref. også punkt 9).

Et sentralt tema fra norsk side i dialogen med FN-organisasjonene i felt var samordningen av FNs humanitære og utviklingsaktiviteter i Sudan. FN har de senere årene hatt en felles arbeidsplan for Sudan som inneholder både humanitære og overgangsaktiviteter. Som en følge av at Sør-Sudan var gått over fra en humanitær fase til en gjenoppbyggingsfase, ble OCHAs kontorer i Sør-Sudan faset ut i 2008, og koordineringsansvaret overtatt av Resident Coordinator's Office, samtidig

som OCHA opprettholdt humanitære beredskapsteam.

Videre har Norge i dialogen med de humanitære aktørene i Sudan vært med på å sette miljøproblematikken høyere på dagsorden, spesielt i Darfur. Dette resulterte blant annet i at miljø ble valgt som det viktigste gjennomgående tema i FNs Work Plan for 2009.

8. Fortsatt arbeide for å videreutvikle FNs flerdimensjonale og integrerte fredsoperasjoner for å oppnå en helhetlig tilnærming i felt hvor også humanitære hensyn ivaretas.

Under ledelse av FN-seksjonen arbeidet en prosjektgruppe med FNs integrerte fredsoperasjoner i perioden 2006-2008. Sluttrapporten for prosjektet ble overlevert FN høsten 2008. Problemstillinger rundt beskyttelse av sivile og ivaretagelse av det humanitære rom var sentrale i prosjektet. Seksjon for humanitære spørsmål bidro med fagkompetanse og støttet prosjektet finansielt. Seksjonen deltok aktivt i seminarrekken om FNs integrerte fredsoperasjoner og den internasjonale debatten om temaet. En av grunnholdningene i prosjektet har vært at en integrert tilnærming ikke skal gå på bekostning av humanitære organisasjoners integritet og mulighet til å operere som upartiske og uavhengige aktører der dette anses hensiktsmessig. Gjennom prosjektet ble det i pågående internasjonale prosesser arbeidet for å styrke FNs helhetlige tilnærming til krise- og konflikthåndtering.

Prosjekteksempel: Sudan

Støtte til ICRCs nødhjelpsappell for Sudan
Norges Røde Kors

Tilskuddets størrelse, overordnede formål og målgruppe:

Departementet bidro med 25.175.000 kroner til ICRCs nødhjelpsappell for Sudan. Hovedmålsettingen for ICRCs arbeid var å yte assistanse og beskyttelse til den krigsrammede befolkningen i Sudan. ICRCs aktiviteter omfattet bl.a. medisinske forsyninger, rehabilitering av primærhelsetjenester, nødhjelpsartikler, matvarer, såkorn, redskaper og vannforsyning. Barn utgjorde over 65% av mottakerne for nødhjelpsartikler, vann/sanitærprosjekter og tiltak for å øke og variere egen matproduksjon.

Aktiviteter	Måloppnåelse
Helserelaterte aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> ▪ mobile klinikker ▪ støtte til 6 helsesentre ▪ rehabilitering	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ca. 126.000 personer fikk medisinsk behandling ▪ 25.000 syke og sårede ble behandlet ▪ over 5.000 operasjoner ble gjennomført ▪ ca. 4.000 mottok rehabiliteringsbehandling (inkl. 1.400 proteser og 1.100 ortopediske støtteforbindinger).
Utdeling av nødhjelpsartikler/matvarer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ over 220.000 personer fikk matvarehjelp ▪ nærmere 330.000 personer fikk husholdningsartikler ▪ over 8.000 underernærte barn ble behandlet og matet ved ICRCs to terapeutiske matstasjoner i Gereida flyktningleir
Utdeling av såkorn/redskaper	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ca. 220.000 personer fikk assistanse gjennom jordbruksstøtte /selvhjelpsprosjekter ▪ over 250.000 husdyr i Nord Darfur ble vaksinert mot utbredte sykdommer
Vannforsyning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omlag 850.000 mennesker i konfliktområder eller i områder med mange internt fordrevne, fikk tilgang til rent vann

Prosjektet har påvirket utformingen av FNs reviderte doktrine for fredsoperasjoner. I forlengelse av prosjektet ble det i november 2008 arrangert en internasjonal Afghanistan-konferanse i samarbeid med FN-seksjonen, Forsvarsdepartementet, NUPI og NOREF. Hovedtemaet for konferansen var hvordan det kan oppnås en sterkere helhetlig tilnærming til gjenoppbygging gjennom blant annet styrking av UNAMAs koordinerende rolle, tydeligere rolleavklaringer, bedre koordinering i felt samt styrking av det humanitære rom. Erfaringene og anbefalingene fra prosjektet var sentrale både under forberedelsene og diskusjonene under selve konferansen.

Det ble videre arbeidet tett med Forsvarsdepartementet og Forsvaret om opplæring av norsk militært personell om humanitære problemstillinger, blant annet under forberedelsene til oppdrag i Darfur og Tsjad.

9. Støtte FNs nye plan for matvaresikkerhet (Comprehensive Framework for Action) og styrke samarbeidet med nasjonale myndigheter for å møte den globale matvarekrisen.

Det internasjonale samfunnet hadde en koordinert respons på den globale matvarekrisen. FNs Generalsekretær nedsatte en høynivågruppe (High Level Task Force) for å vurdere situasjonen og mulige tiltak. Arbeidet i denne gruppen resulterte i en handlingsplan (Comprehensive Framework for Action). Planen bidro til en koordinert innsats mellom de multilaterale organisasjonene og bankene, med blant annet felles analyser på landnivå.

Fra norsk side ble det gitt 100 mill. kroner i bistand for å møte matvarekrisen og dens konsekvenser. Av dette var 60 mill. kroner humanitær bistand. Fra et humanitært ståsted ble det vurdert som viktig å bidra til å opprettholde bistanden, eksempelvis livsnødvendige matrasjoner, til grupper av trengende som det allerede var tatt et humanitært ansvar for. De 60 mill. kronene ble gitt til World Food Programme (WFP), øremerket til Zimbabwe, Den demokratiske republikken Kongo (DRC), Sudan, Somalia og Kenya.

Også FNs nødhjelpsfond (CERF) avsatte store midler til dette arbeidet.

Prosjekteksempel: Afghanistan

Mobile helseteam i provinsene Daikundi og Faryab
Kirkens Nødhjelp

Tilskuddets størrelse, overordnede formål og målgruppe:

2.604.193 kroner til mobile helseteam. Hovedfokus på å tilby helsetjenester til avsidessliggende distrikter i de to provinsene Daikundi og Faryab. Målgruppen var ca. 27.000 personer i Daikundi og ca. 10.000 personer i Faryab.

Aktiviteter	Måloppnåelse
Daikundi:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etablering av helseteam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helseteam etablert med bl.a. 2 kvinnelige og 2 mannlige leger, 2 sykepleiere (mann+kvinne), 4 kvinnelige og 6 mannlige helsepersonell til opplysningsarbeid
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helsetjenester til målgruppen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Totalt 34.748 pasienter (menn, kvinner, barn) gjennomgikk undersøkelser/ble medisinert/behandlet for bl.a. underernæring, diare, anemi, øyefeksjoner, luftveisinfeksjoner, o.l.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grunnleggende undervisning i helsetema som TB, HIV/AIDS, mor/barn helse	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opplysningsarbeide gjennomført i 43 landsbyer
Faryab:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helseteam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helseteam etablert med bl.a. 3 mannlige leger (kvinnelig lege ikke tilgjengelig i denne perioden), 2 sykepleiere (mann+kvinne), 2 kvinnelige og 3 mannlige helsepersonell til opplysningsarbeid
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helsetjenester til målgruppen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Totalt 14.215 pasienter (menn, kvinner, barn) gjennomgikk undersøkelser/ble medisinert/behandlet for bl.a. underernæring, diare, anemi, øyefeksjoner, luftveisinfeksjoner, o.l.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grunnleggende undervisning i helsetema som TB, HIV/AIDS, mor/barn helse	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opplysningsarbeid gjennomført i 60 landsbyer

Handlingsområde 2

Fremme respekt for humanitære prinsipper

A) Et mer sammensatt humanitært system

10. Videreføre arbeidet for å sikre et best mulig samvirke og tydelig rolledeling mellom humanitære organisasjoner, andre sivile aktører og militære fredsbevarende styrker.

Fra norsk side ble det også i 2008 satt fokus på denne problematikken i alle de humanitære krisene hvor Norge var engasjert og hvor fredsbevarende styrker også opererer. Utgangspunktet for arbeidet er at humanitær bistand skal baseres på humanitære prinsipper.

I Afghanistan ble det gitt avgjørende støtte til å styrke UNAMAs koordinerende rolle på det humanitære området (jfr. punkt 1). Styrkingen av den humanitære koordineringen gjennom FN var viktig for å møte den forverrede humanitære situasjonen og de økende sikkerhetstruslene mot humanitær virksomhet. Blant annet var det viktig å bidra til tydeligere sivil-militær rolledeling. Norge støttet blant annet OCHAs opplæringsvirksomhet på området i Afghanistan. Videre ble det arbeidet for å styrke sivil respons på humanitære behov. Den betydelige støtten fra Norge gjorde det mulig for UNAMA å gjennomføre en sivil kartlegging av de humanitære behovene i den konfliktrammede Ghormach-distriktet. Finansierte av Norge ble det gjennomført en rekke tiltak av flere humanitære organisasjoner, koordinert av UNAMA.

Det ble videre satt betydelig fokus på å bidra til klar sivil-militær rolleforståelse og rolledeling i forbindelse med arbeidet i det norske PRT (Provinsial Reconstruction Team) i Faryab-provinsen. Det ble

Bilde tegnet av et barn i Uganda

Foto: Redd Barna

gjennomført orienteringer for ledelsen i hver påtroppende PRT-kontingent. Høsten 2008 begynte det innledende arbeidet med Faryab-strategien som konkluderte med å skille de sivile og militære komponentene i PRT'et så snart det var sikkerhetsmessig forsvarlig.

11. Fremme bruken av FNs retningslinjer for militære bidrag i humanitære operasjoner, som setter klare grenser for slik innsats.

Norge videreførte arbeidet med å være en betydelig internasjonal støttespiller og pådriver for OCHAs koordinerende rolle også ved internasjonale militære bidrag ved humanitære kriser og for FNs retningslinjer på feltet. Norge har blant annet "fadderskapet" til "Oslo Guidelines" om militære bidrag ved naturkatastrofer.

I 2008 videreførte vi støtten til OCHAs arbeid med å fremme og øke bruken av

retningslinjene i global sammenheng. Norge støttet også OCHAs kursvirksomhet om sivil-militær rolledeling, blant annet i Afghanistan. Norge finansierte en egen ekspert på sivil-militære spørsmål i UNAMA for å styrke organisasjonens koordinerende rolle på det humanitære området i Afghanistan.

UD orienterte om FNs humanitære retningslinjer for Forsvaret i forbindelse med planleggingen av utplasseringen av det norske feltsykehuset til Tsjad i 2009.

12. Arbeide for at humanitær tilgang og beskyttelse av hjelpearbeidere blir et prioritert tema i sentrale internasjonale fora, særlig i FN.

Mangelen på beskyttelse av sivile og humanitære aktører er et hovedproblem i Darfur. Utplassering av sivilt politi i UNAMID og utplassering av sivile politistasjoner i leirene for internt fordrevne var konkrete resultater av vår prioritering av beskyttelse av sivile innenfor den humanitære innsatsen. Denne beskyttelsesproblematikken ble tatt opp av Norge i en rekke internasjonale fora i 2008, samt i samtaler med sudanesiske myndigheter.

Det ble videre gjennomført et sidearrangement om humanitær tilgang og beskyttelse av sivile under møtet i kontaktgruppen for Somalia i Oslo.

Norge hadde et løpende og nært samarbeid med Den internasjonale Røde Kors-komiteén (ICRC) om denne problematikken, bilateralt, ved aktuelle ambassader og i ICRC Donor Support Group.

13. Sammen med andre humanitære givere og organisasjoner vurdere hvilke følger økt bruk av private selskaper får for den humanitære innsatsen.

Denne problematikken inngikk i arbeidet med en flerårig avtale med Feinstein-instituttet ved Tufts-universitetet i USA. Dette instituttet vil på oppdrag fra Norge gjøre en studie av denne tematikken.

B) Styrke internasjonal humanitær rett og støtte Røde Kors-bevegelsen

14. Fremme respekten for internasjonal humanitærrett og motarbeide forsøk på å undergrave denne.

Konvensjonen mot klasevåpen er et sentralt bidrag for å utvide internasjonal humanitærrett. Konvensjonen er nå undertegnet av 100 land og trer i kraft når 30 land har ratifisert avtalen.

15. Støtte opp under ICRCs unike rolle som forsvarer av de humanitære prinsippene og støtte ICRCs operasjonelle innsats.

Norge var i 2008 den 7. største bidragsyteren til ICRC. Det ble innledet dialog om inngåelse av flerårige avtaler med Norges Røde Kors, som skal bidra til ICRC og IFRCs arbeid. Dette er rammeavtaler om ICRCs operasjonelle virksomhet i Afghanistan og til Røde Kors-bevegelsens arbeid for forebygging.

ICRC er en helt sentral samarbeidspartner for Norge og har en unik tilgang i vanskelige konflikter som Somalia, DR Kongo, Afghanistan og Sudan. Organisasjonens egne årsrapporter gir en detaljert analyse av oppnådde resultater (se www.icrc.org).

16. Videreføre trepartssamarbeidet mellom norske myndigheter, Norges Røde Kors og ICRC, og supplere dette med et nærmere samarbeid med ICRC, bl.a. gjennom økt direkte finansiering.

Trepartsforholdet mellom norske myndigheter, Norges Røde Kors og ICRC har fungert godt. I 2008 var det et utstrakt samarbeid innen flere områder, som f.eks. internasjonal humanitær rett, forebyggingsagendaen, støtte til ICRCs operasjonelle aktiviteter gjennom Norges Røde Kors, samt støtte til Norges Røde Kors' bilaterale aktiviteter.

Fra norsk side inførte vi i 2008 et direkte bidrag til ICRCs hovedkvartersappell, samt at vi ga for første gang et større uøremerket bidrag til ICRC via Norges Røde Kors.

17. Påta oss verv og oppgaver for å støtte opp under Røde Korsbevegelsens mandat og rolle, bl.a. som formann for ICRCs givergruppe (Donor Support Group).

Norge ble i 2008 valgt som formann for ICRCs givergruppe (Donor Support Group) etter Spania, som hadde formannskapet i 2008-09. Norge skal ha formannskapet i 2009-10. Et hovedmål for det norske formannskapet vil bli å videreføre arbeidet med å utvide ICRCs giverkrets og å bidra til at flere land støtter opp under ICRCs universelle agenda. Norge skal også avholde det årlige møtet i givergruppen i mai 2010.

Formidling av kontakt mellom fanger og deres familier er en sentral aktivitet for ICRC, som årlig besøker over 500.000 fanger på verdensbasis. Bildet er fra Bagram-fengselet i Afghanistan.

*Foto: ICRC/
R. Keusen*

Handlingsområde 3 Humanitær nedrustning

*Fra undertegningen
av Konvensjonen om
klaseammunisjon,
Oslo 3.-4. desember
2008.*

*Foto: Utenriks-
departementet*

18. Være en pådriver for implementeringen av Minekonvensjonen, med vekt på rydding av landminer og assistanse til mineofre, styrke nasjonalt eierskap og kapasitet, og videreutvikle og spre kunnskap om effektive mineryddingsmetoder.

Norge videreførte den internasjonale pådriverrollen for implementeringen av Minekonvensjonen gjennom blant annet betydelig støtte til humanitære organisasjoner i felt og en aktiv rolle i konvensjonsarbeidet.

Norge ble i 2008 valgt til formann for Minekonvensjonens andre tilsynskonferanse som finner sted i Colombia høsten 2009, noe som var en internasjonal anerkjennelse av vårt engasjement på området.

Minekonvensjonen har ført til at livene til mange hundretusener av mennesker er blitt bedre og at store områder har blitt frigjort til utviklingsfremmende formål, som for eksempel jordbruk, trygg tilgang til vann og brensel, bygging av hus og skoler og transportruter. Minekonvensjonen forebygger humanitære kriser og forhindrer lemlestelse og ødelagte liv. Gjennom støtte til konvensjonens sekretariat og deres arbeid med kapasitetsbygging på bistand til ofre har Norge i flere år bidratt til en bedre forståelse av bistand til mineofre, samt involvering av eksperter fra helse- og sosialsektoren i rammede land som bidrar med kunnskap som trengs for den helhetlige tilnærmingen som er nødvendig. Norges sentrale rolle i implementeringen av Minekonvensjonen

gir oss troverdighet i forhold til andre prosesser innenfor humanitær nedrustning. Prioriteringer for den norske innsatsen i 2008 var minerydding, frigjøring av landområder og tiltak for minerammede med fokus på inkludering av overlevende i beslutningsprosesser.

Betydelige norske midler ble i 2008 brukt til minerydding blant annet i Angola, Etiopia, Afghanistan, Irak, Jordan og Libanon. I tillegg ble det gitt støtte til minerammede, for eksempel gjennom ICRCs Special Fund for Disabled og de overlevendes egne organisasjoner og nettverk. Støtte ble også gitt til det sivile samfunn for kampanjearbeid i felt og sentralt, for eksempel til den Internasjonale minekampanjen (ICBL) og dens colombianske avdeling.

19. Fortsette å støtte det arbeidet humanitære organisasjoner gjør for å overvåke at statspartene overholder sine forpliktelser.

Norge var i 2008 største giver til den Internasjonale minekampanjen (ICBL) og til publikasjonen Landmine Monitor, som er det sivile samfunns datainnsamling når det gjelder statsparters gjennomføring av Minekonvensjonens forpliktelser, som et supplement til og kontroll av statspartenes egen rapportering.

Norge støtter også flere av medlemsorganisasjonene i ICBL som i tillegg til å drive humanitær minerydding og annet minearbeid også har en pådriverrolle overfor statsparter som har forpliktelser til å rydde miner. Den internasjonale Røde Kors-komiteén har en spesiell rolle innen den internasjonale humanitærretten, og våpenenheten innenfor ICRCs juridiske

avdeling er en sentral og viktig partner for Norge, ikke bare når det gjelder arbeid for etterlevelse av Minekonvensjonen, men innen humanitær nedrustning generelt.

20. Arbeide for rask ikrafttrekken og full implementering av Konvensjonen om klaseammunisjon.

Den 3. desember 2008 ble Konvensjonen om klaseammunisjon (Convention on Cluster Munitions – CCM) åpnet for undertegning i Oslo. Konvensjonen forbyr kategorisk all produksjon, lagring, eksport og bruk av klaseammunisjon. Konvensjonen innebærer et totalforbud for hele kategorien av klaseammunisjon og omfatter alle typer klasevåpen som skaper humanitære problemer. Konvensjonen setter en ny standard i humanitærretten, med klare og strenge bestemmelser og forpliktelser til rydding av rammede områder, destruksjon av lagre og hjelp til ofre og deres samfunn.

Norge har siden 2005 arbeidet aktivt for et internasjonalt forbud mot klaseammunisjon. Utenriksminister Jonas Gahr Støre tok initiativ til å starte Oslo-prosessen for et forbud mot klaseammunisjon og inviterte til det første møtet i prosessen i februar 2007. Et kjennetegn for prosessen har vært partnerskapet mellom stater og humanitære organisasjoner (organisert i Cluster Munition Coalition – CMC), ICRC og FN.

Etter den første konferansen i Oslo var det globale møter i Peru, Østerrike og New Zealand før selve forhandlingsmøtet i Irland i mai 2008 hvor Konvensjonen om klaseammunisjon ble fremforhandlet med tilslutning fra 107 stater. I 2007/08 ble det avholdt en rekke regionale konferanser for å støtte det internasjonale arbeidet med å

fremme Oslo-prosessen. I løpet av 2007 ble det avholdt konferanser i Kambodsja, Costa Rica og i Belgia. Det ble det også avholdt en egen konferanse for rammede land i Serbia. I 2008 ble det arrangert regionale konferanser i Mexico, Zambia og Thailand.

For å opprettholde fremdriften og sikre tilslutning fra flere stater ble det avholdt flere regionale konferanser etter forhandlingene i Dublin våren 2008 i Bulgaria, Uganda, Laos, Ecuador og Libanon.

Norge var involvert i planleggingen og gjennomføringen av alle konferansene i partnerskap med vertslandet, UNDP og CMC.

De omfattende rapporteringsforpliktelsene i Konvensjonen om klaseammunisjon vil være sentrale i å overvåke etterlevelsen av Konvensjonen. 100 stater har så langt undertegnet. Det trengs 30 ratifikasjoner før Konvensjonen trer i kraft. Per 1. september 2009 har 17 land (inklusive Norge) ratifisert. Norges lederrolle i å fremforhandle Konvensjonen blir videreført i det pågående arbeidet for snarlig ikrafttredelse av Konvensjonen. Norge har spilt en sentral rolle i å fremforhandle konvensjonen, og vi har en fortsatt lederrolle i arbeidet. Vi er en aktiv partner i implementering av Konvensjonen og forberedelsene til det første statsparts-møtet for Konvensjonen om klaseammunisjon i Laos i 2010. Norge var i 2008 også en ledende giver og policy-aktør innenfor internasjonal innsats for rydding av klaseammunisjon og hjelp til ofre. Denne innsatsen videreføres i de kommende årene.

21. Arbeide for å etablere Konvensjonen om klaseammunisjon som en

norm også for ikke-statsparter og delta aktivt i å utvikle rammeverket rundt konvensjonen videre.

Gjennom Konvensjonen om klaseammunisjon ble det etablert en internasjonal norm som fastslår at klaseammunisjon med uakseptable humanitære konsekvenser er forbudt. Et flertall av FNs medlemsland sluttet seg til konvensjonen i 2008 eller var i en prosess som skulle lede frem mot tilslutning. Konvensjonen ble fremforhandlet i en internasjonal prosess åpen for alle stater og med aktiv deltagelse fra FN, humanitære organisasjoner og ICRC. Det vil ha store politiske kostnader også for ikke-statsparter dersom konvensjonens bestemmelser ikke blir respektert og overholdt. Norge forventer derfor at Konvensjonen om klaseammunisjon, på samme måte som Minekonvensjonen, vil utgjøre en formell del av internasjonal humanitær rett.

22. Arbeide for bedre kontroll med produksjon, handel og spredning av håndvåpen bl.a. gjennom FNs handlingsprogram og videreføre innsatsen i felt i samarbeid med nasjonale, regionale og internasjonale humanitære aktører.

Norge jobbet for å styrke beskyttelsen av sivile mot effektene av våpenbruk i krig og konflikt. Gjennom multilateralt samarbeid satte Norge spesielt fokus på tre konkrete tiltak, Arms Trade Treaty-prosessen for å fremforhandle en internasjonal standard for handel med konvensjonelle våpen, FNs handlingsprogram for håndvåpen og Genève-erklæringen om væpnet vold og utvikling, hvor Norge sitter i kjernegruppen.

Norge ser innsatsen på håndvåpenområdet som en del av satsningen på humanitær nedrustning og innsats mot væpnet vold. Arbeidet for å redusere spredningen av håndvåpen må knyttes til initiativ som tas på områder som offentlig helse, trygghet og sikkerhet, beskyttelse av barn, kvinner og flyktninger, sosio-økonomisk utvikling, avvæpning og re-integrering av tidligere soldater, menneskerettigheter og humanitær hjelp.

Norge har prioritert støtte til prosesser og prosjekter som effektivt bidrar til å bedre situasjonen for enkeltmennesker og samfunn som er rammet av vold på en måte som krenker menneskerettigheter og hindrer utvikling. Fra norsk side er det et spesielt fokus på å støtte feltprosjekter og systematisk innsamling av dokumentasjon fra rammede stater og samfunn.

De norske pinsemenighetenes ytremisjon (PYM) driver et rehabiliterings-senter for ofre for seksualisert vold i Sør-Kivu, Kongo.

Foto: Utenriksdepartementet

Handlingsområde 4 Innsats etter behov

*Fra en landsby i
Øst-Kongo.*

*Foto: Utenriks-
departementet*

FNs høykommissær for flyktninger introduserte i 2008 en såkalt Global Needs Assessment (GNA) i enkelte pilotland. GNA er ment å være premissleverandør for UNHCRs planlegging og budsjettering, hvilket betyr at ressursbruken skal styres av dokumenterte behov, ikke av faktisk tilgjengelige (og ofte øremerkede) midler. GNA vil senere bli tatt i bruk i UNHCRs totale virksomhet. Norge har støttet UNHCR i dette reformarbeidet.

23. Arbeide videre med å få norske og internasjonale organisasjoner til å bruke kjønnsensitive behovsanalyser i felt og å rapportere bedre om resultater av dette arbeidet.

Det ble gitt betydelig støtte til OCHAs kjønnsensitive innsats, både gjennom hovedkontoret og ute i felt, samt gjennom

konsoliderte humanitære appeller (CAPer).

Norge var i 2008 en stor bidragsyter til beredskapsstyrken GenCap (samarbeid med OCHA og Flyktninghjelpen), som er en stående styrke av kvalifisert personell innenfor kjønns sensitiv kartlegging og arbeid. Fortløpende evaluering av ordningen og etterspørselen etter GenCap-eksperter fra felt viser at dette arbeidet gir resultater. Videre ble det fra norsk side finansiert en juniorekspert på tematikken til OCHA.

Norge ga videre konkrete innspill til evalueringen av FN's nødhjelpsfond (CERF), som forelå i 2008. Norge tok en aktiv rolle i forhold til behovet for bedre kjønnsensitive behovsanalyser i det uformelle Good Humanitarian Donorship-nettverket (GHD) i Genève.

Arbeidet med å sikre kjønnsensitivitet i den humanitære innsatsen ble høyt prioritert i 2008. Mottakere av norsk humanitær bistand rapporterte om oppfølgingen av kjønnspektivet i sine prosjekter og om oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon nr. 1325. Rapporteringen viste positiv utvikling på området.

I møter med organisasjonene ble kravet om kjønnsensitivitet understreket, med vekt på behovet for kjønns- og aldersensitive data og analyser. Norges Røde Kors mottok støtte for å styrke kjønnsensitiviteten og øke kompetansen i det brede nettverket i Det internasjonale forbundet av Røde Kors og Røde Halvmåneforeninger. I ICRCs årsrapport for 2008 ble det, etter norsk påtrykk,

gjennomført økt bruk av kjønns- og aldersensitive data.

24. Prioritere arbeidet for at FN styrker sin innsats i tråd med IASCs håndbok om kjønns sensitivitet og rapporterer bedre om resultater og erfaringer.

Norge fremmet klare krav og forventninger om integrering av kjønnspektivet og styrket rapportering på dette i de årlige konsultasjonene med de ulike FN-organisasjonene. I møtene med UNHCR og OCHA har dette vært et viktig gjennomgående tema.

25. Arbeide for at kjønns sensitive data brukes mer offensivt i kriseoperasjoner og at genderekspertene inngår i FNs beredskapsteam (UNDAC).

Fra norsk side ble behovet for styrket kjønns sensitivitet i UNDAC-systemet fremmet som viktigste punkt under det årlige rådgivende forum for UNDAC-systemet i Genève. Videre finansierte Norge produksjonen av en felthåndbok for UNDAC-personell – hvor det ble fremmet et krav i forbindelse med støtten om styrket fokus på kjønns sensitiv analyse i håndboken.

26. Satse på tiltak mot kjønnsbasert vold, både sammen med FN og sammen med relevante humanitære organisasjoner, med fokus på bl.a. DR Kongo og Darfur.

Som et ledd i arbeidet med å forsterke innsatsen på dette saksfeltet, ble det øremerket 20 mill. kroner til oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon nr. 1325 (2000) i 2008. I tillegg kom prosjekter under de geografiske områdene.

Det ble særlig lagt vekt på situasjonen i Den demokratiske republikken Kongo (DRC). Den humanitære krisen i landet fortsetter å ramme kvinner og barn særlig hardt. Norge støttet UN Action Against Sexual Violence in Conflict, herunder stillingen til en gender-ekspert til FN-operasjonen og utarbeidelsen av en omfattende strategi for å bekjempe seksualisert vold i DRC.

Strategien har bidratt til å styrke koordineringen av arbeidet og dermed effekten av den samlede innsatsen mot seksualisert vold. Den norske støtten bidro til økt tilgang til medisinsk og psykososial behandling for et stort antall overlevende og styrket tilbudet om sosioøkonomisk rehabilitering.

Norges økte fokus på kjønns sensitivitet i den humanitære innsatsen ble fremmet i samtaler med sentrale humanitære aktører i Sudan. Støtten gjennom ICRC, Kirkens Nødhjelp, UNICEF og UNHCR (for sudanske flyktninger i Tsjad) hadde spesiell fokus på beskyttelsesaspektene samt de sosiale og helsemessige behovene for jenter og kvinner som hadde vært utsatt for overgrep. Gjennom norsk sivilt politi i UNAMID bidro vi også til økt fokus på kjønns sensitivitet i avhørssituasjoner.

27. Bidra til økt innsats for å møte barn og unges særskilte behov i humanitære krisesituasjoner, inkludert i forbindelse med naturkatastrofer.

Redd Barna og UNICEF var spesielt viktige samarbeidspartnere når det gjaldt innsats for å støtte barn og unges særskilte behov i akutte kriser. Deres programmer fokuserer spesielt på beskyttelse, men

også på ernæring, psykososialt arbeid og utdanning, noe som bidrar til å bedre levekårene for barn i kriser. De to organisasjonene mottok til sammen 137 millioner kroner over de humanitære budsjettene.

Under konflikten i Georgia sensommeren 2008 ble det benyttet klasevåpen med et stort antall blindgjengere og udetonerte eksplosiver. Et eksempel på innsats for barn og unge var UNICEFs utdanningsprogram for beskyttelse og risiko-reduksjon i minelagte områder. Slike programmer er en effektiv og god beskyttelsesmekanisme for barn i humanitære krisesituasjoner.

Etter orkanene på Haiti høsten 2008 støttet Norge UNICEF program som fokuserte på beskyttelse av barn gjennom skolegang og gjenforening av familier.

28. Støtte tilpassede utdanningstilbud til barn og unge i flyktningsituasjoner, inkludert internt fordrevne, samt støtte reintegreringsprogrammer for barn som har vært assosierte med militære styrker.

Støtte til utdanning av barn i flyktningsituasjoner anses som et bidrag til beskyttelse, ved at det gir trygghet og faste rammer i en ellers ofte kaotisk tilværelse. Utdanning er derfor et viktig beskyttelsesinstrument for barn og unge i flyktningsituasjoner. Norge støttet Inter-agency Network for Education in Emergencies som jobber for å få utdanning i kriser på dagsorden internasjonalt. Nettverket gjorde en ekstra innsats i 2008 i forbindelse med Education for All-møtet som fant sted i Oslo. Norge støtter også utdanningsprosjekter i regi av Flyktningshjelpen i mange land.

Gjennom et tett samarbeid med organisasjonene UNICEF, Redd Barna og Flyktningshjelpen er Norge blitt ledende internasjonalt i sitt fokus og støtte på utdanning under humanitære kriser. Norge er en av svært få givere som har en uttalt strategi for å fokusere på utdanning under humanitære kriser.

I flyktningleiren i Goma i Den demokratiske republikken Kongo var et av hovedmålene å beskytte internt fordrevne barn gjennom utdanning og hindre at de blir ofre for overgrep i leirene.

Handlingsområde 5 Beskyttelse av flyktninger og internt fordrevne

Skole for internt fordrevne i Swabi i NWFP i Pakistan.

Foto: Utenriksdepartementet

29. Prioritere tiltak for beskyttelse av flyktninger, internt fordrevne og andre sårbare grupper, herunder styrke rettighetene til internt fordrevne.

Norge videreførte praksisen med årlige store bidrag til FN og frivillige organisasjoner for at de skal kunne hjelpe flyktninger og internt fordrevne. UNHCR fikk i 2008 240 millioner kroner i uøremerket kjernestøtte, samt mer enn 60 millioner kroner til spesifikke landsituasjoner. Mye av støtten til FNs nødhjelpsfond (CERF) og landfond i Sudan og DRC har også kommet flyktninger og internt fordrevne til gode. Det samme gjelder den betydelige støtten som i 2008 ble kanalisert gjennom Flyktninghjelpen.

30. Arbeide for at UNHCR styrker egen kapasitet og ekspertise mht. beskyttelse av internt fordrevne og arbeide for at nasjonale myndigheter tar et større ansvar for egne internt fordrevne.

Norge er en pådriver i internasjonale fora og besluttede organer, blant annet i UNHCRs eksekutivkomitee, for at internt fordrevne skal få et styrket rettsvern. Høsten 2008 ble det avholdt en internasjonal konferanse i Oslo som markerte at det var 10 år siden man fikk etablert "Guiding Principles for Internally Displaced Persons", retningslinjer som siden har blitt befestet som normgivende for arbeidet internasjonalt og i en del land med store grupper internt fordrevne.

Prosjekteksempel: Palestina

Støtte til elever og studenter på Gaza og Vestbredden gjennom Norsk Folkehjelp

Tilskuddets størrelse, overordnede formål og målgruppe:

8 millioner kroner til utdanningsrelaterte aktiviteter i 2008. Hovedfokus på å assistere og tilrettelegge for utdanning for palestinske elev- og studentgrupper. Målgruppen var fattige barn/ungdom i flyktningleire og omliggende områder på Gaza og Vestbredden.

Aktiviteter	Måloppnåelse
Delfinansiering av studieavgifter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Delvis dekning av studieavgift for i alt 1597 universitetsstudenter på Gaza og Vestbredden (hvorav ca. 50% kvinner)
Hjelpemidler for hørsels- og synssvake elever	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Syns- og hørselstester gjennomført på nærmere 20.000 skolebarn på Gaza, samt i Nablus og Tulkarem på Vestbredden. ▪ 377 høreapparater og 2.657 briller utdelt til elever i grunnskolen
Støtteundervisning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Støtteundervisning tilrettelagt for 1.708 elever og 1.050 studenter.
Innkjøp og distribusjon av vanntanker	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 194 ståltanker for drikkevann installert på 191 skoler med i alt 181.738 elever.
Fritidsaktiviteter for barn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 14 lekeplasser anlagt på 14 skoler på Vestbredden, samt diverse kinoforestillinger for skolebarn.

Hensikten med konferansen var å mobilisere til økt oppslutning om prinsippene.

31. Støtte utdanningstiltak for barn og unge i humanitære situasjoner, for å forebygge at de blir ofre for utnyttelse som barnesoldater og i prostitusjon.

Norge har støttet programmer i Sudan i regi av UNICEF og ICRC for demobilisering av barnesoldater. I DR Kongo har vi også støttet program for beskyttelse av barn og demobilisering av barnesoldater blant annet gjennom Christian Relief Network.

32. Bidra til arbeidet med å finne varige løsninger på vedvarende flyktningsituasjoner, basert på et godt samspill mellom humanitære, utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler.

Norge deltok i 2008 på møter i UNHCRs beskyttelsesdialog, som hadde langvarige flyktningsituasjoner som tema. Norge ga også økonomisk støtte til UNHCR for at man kan bidra til å finne varige løsninger i form av lokal integrering eller retur for burundiere som har oppholdt seg i Tanzania i mange tiår. Norge var aktiv i en gruppe av vestlige land som har prøvd å finne en varig løsning for bhutanske flyktninger i Nepal. Ved å gjenbosette bhutanske flyktninger til Norge håper man å kunne bidra til økt forståelse i Nepal og Bhutan for at leirene der blir avvirket.

33. Styrke dialogen med tilskuddsmottakere om tiltak for å forebygge og implementere nulltoleranse for seksuelle overgrep utført av egne ansatte.

Ingen konkrete tiltak gjennomført i 2008.

Palestinsk flyktingleir støttet av Right to Play i Amman, Jordan.

Foto: Utenriksdepartementet

Handlingsområde 6 En mer helhetlig bistand

*ICRC Kabul
Orthopedic Center*

*Foto: Utenriks-
departementet*

34. Styrke rammede menneskers deltakelse i humanitære aktiviteter, særlig mht. forebygging og beredskap.

I 2008 ble det innledet et bilateralt samarbeid med Kina, Vietnam, Bangladesh og Cuba innenfor forebygging av humanitære kriser. Det ble igangsatt aktiv dialog og støtte til den internasjonale Røde Kors-føderasjonen (IFRC) og Norges Røde Kors om utviklingen av IFRCs Global Alliance for Disaster Risk Reduction. Det ble videre startet forberedelser til konferanse i Oslo i februar 2009 om det samme.

I det bilaterale samarbeidet med Kina, Vietnam, Bangladesh og Cuba er det lagt vekt på lokal forankring og deltakelse, og på utveksling av erfaringer mellom land om forebyggingstiltak på lokalt plan. Det

er også lagt vekt på å styrke kvinners deltakelse i forebyggingsprosesser/arbeid og at det legges til rette for aktiv deltakelse av sårbare grupper, inkludert personer med funksjonshemming.

Gjennom Norges Røde Kors ble arbeidet med forebygging av humanitære kriser i Latin-Amerika styrket i 2008. Samarbeidet omfatter de nasjonale foreningene i Cuba, Belize og Guatemala, og i tillegg en regional samarbeidskomponent. Samarbeidet fokuserer på å styrke lokalsamfunnenes motstandsdyktighet i forhold til naturkatastrofer. Gjennom delegater plassert i samarbeidslandene, bidrar Norges Røde Kors med kompetanseoverføring på dette området.

35. Arbeide for en bred tilnærming til arbeidet med klimatilpasning og investere i hele bredden av tilpasningstiltak, fra kriseberedskap og -håndtering til gjenoppbygging og langsiktig utvikling.

Fra norsk side ble det arbeidet for at forebyggingstemaet skulle få en bredere plass i forberedelsesprosessen til klimatoppmøtet i København i desember 2009. Det ble tatt et norsk initiativ i FNs klimapanel til en spesialrapport om håndtering av ekstreme hendelser. Videre ble det gitt støtte til ISDRs Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction. I det bilaterale samarbeidet med de fire landene (se punkt 34) har vi fra norsk side vektlagt at forebyggingsarbeidet integreres i landenes langsiktige utviklingsarbeid, med sikte på å redusere sårbarhet.

I forbindelse med fremleggingen av St.meld.9 (2007-2008) ble tematikken gjenstand for høring og debatt i Stortinget.

36. Bidra til å mobilisere økt oppmerksomhet om de humanitære konsekvensene av klima- og miljøendringene, som en oppfølging av arbeidet til FNs klimapanel.

Det ble gjennomført en Konferanse om forebygging i Oslo i februar 2008, under tittelen "Oslo Policy Forum on Changing the Way We Develop: Dealing with Disasters and Climate Change." Videre ble det tatt initiativ til et side-arrangement under årsmøtet til Commission on Sustainable Development (CSD) i New York, med fokus på klimatilpasning og forebygging. Det ble igangsatt samarbeid

mellom Miljødepartementet/SFT, ISDR og FNs klimapanel om en spesialrapport. Det ble videre gitt innspill til Miljøverndepartementets arbeid i klimaforhandlingene.

37. Samordne norsk innsats i overgangssituasjoner.

Det ble gitt støtte til UNDPs arbeid for tidlig gjenoppbygging ("early recovery"). Samarbeidet internt i departementet om landsituasjoner ble styrket gjennom de ulike landteamene, blant annet for Sudan og Somalia. Det ble også gjennomført budsjettmessig koordinering ved utarbeidelsen av ulike prioriteringsnotater i departementet.

I Nord-Uganda, der mange tidligere internt fordrevne returnerte fra leirene i 2008, har den humanitære bistanden dreid i retning av returområdene. Man har også koordinert GAP- og HUM-midlene slik at det har vært mulig å starte utfasingen av den humanitære bistanden og samtidig sikre en viss stabilitet gjennom tiltak som har et mer langsiktig, utviklingspolitisk siktemål.

38. Bidra til økt fokus på langsiktige virkninger av den humanitære bistanden, med mål om å redusere uønskede konsekvenser for enkeltmennesker og lokalsamfunn.

Denne tenkningen legges til grunn for hele den humanitære innsatsen.

Handlingsområde 7 Norge som god giver

*Chantal og datteren
Baraka fra Goma,
Kongo.*

*Foto: Christian Relief
Network*

A) Fleksibilitet og forutsigbarhet

39. Bidra med en økt andel av midlene uøremerket og tidlig på året til FNs nødhjelpsfond, humanitære landfond og FNs og ICRCs appeller.

Det ble gitt et uøremerket bidrag på 300 mill. kroner til FNs Nødhjelpsfond (CERF) i januar 2008. Videre ble det gitt et kjernebidrag på 50 mill.kroner til OCHA i februar 2008. Det ble gitt 240 millioner kroner i kjernestøtte til UNHCR, en økning på 70 millioner kroner fra 2007. Det ble innført en ordning med direkte kjerne-bidrag til ICRC, samt uøremerkede bidrag til ICRCs appeller. Det ble videre gitt bidrag til FNs landfond i Den demokratiske republikken Kongo, Sudan og Den sentralafrikanske republikken (jfr. punkt 4).

40. Ivareta nødvendig fleksibilitet i norsk humanitær bistand, til å møte

skiftende humanitære og politiske behov.

Fleksibiliteten gjorde at det var mulig å øke bistanden i land hvor den humanitære situasjonen ble forverret. Eksempler på dette er Palestina, Sri Lanka, Zimbabwe og Den demokratiske republikken Kongo.

Fleksibiliteten i budsjettene gjorde det videre mulig å gi ekstraordinære bidrag til krisene i Georgia, Kenya, Zimbabwe, Burma og Kina (se nedenfor).

41. Ha reserver til å respondere raskt og med betydelige midler på minst to nye humanitære kriser i året, uten at dette skal gå på bekostning av andre kriser.

Det ble fra Norges side gitt betydelige midler til Kina etter jordskjelvet og til Burma etter syklonen Nargis. Krigshandlingene i Georgia og Sør-Ossetia utløste en akutt

humanitær situasjon, og midler fra reserven ble stilt til rådighet. Det ble også gitt midler til Kenya etter voldshandlingene der. I tillegg ble det gitt 60 mill. kroner til Verdens matvare-program (WFP) for å motvirke de humanitære konsekvensene av den internasjonale matkrisen, til befolkningsgrupper, herunder flyktninger, som det allerede var tatt et humanitært ansvar for. Midlene ble derfor øremerket til Sudan/Darfur (15 mill. kroner), Somalia (15 mill. kroner), Den demokratiske republikken Kongo (12,5 mill. kroner), Zimbabwe (10 mill. kroner) og Kenya (7,5 mill. kroner).

42. Vurdere flerårige samarbeidsavtaler med utvalgte samarbeidspartnere for å skape mer forutsigbar finansiering av sentrale humanitære innsatsområder der disse har komparative fortrinn.

Det ble innledet dialog med flere organisasjoner om flerårige samarbeidsavtaler fra og med 2009, blant annet med Norges Røde Kors, Flyktningshjelpen og Norsk Folkehjelp.

B) Videreutvikling av den norske modellen

43. Opprettholde et nært samarbeid med norske humanitære organisasjoner, men samarbeide mer strategisk, mindre prosjektorientert og mer forutsigbart.

Det ble regelmessig gjennomført både fellesmøter mellom departementets politiske ledelse og organisasjonene, samt individuelle møter med hver enkelt organisasjon, for å diskutere den norske humanitære innsatsen. Arbeidet med å etablere flerårige samarbeidsavtaler (jfr. punkt 42) er et ledd i målsettingen om å jobbe mer langsiktig, strategisk og mer programorientert.

44. Stille tydeligere krav til våre samarbeidspartnere og støtte opp om profesjonalisering, kompetansebygging og bedre resultatoppfølging.

Det ble stilt enda tydeligere krav overfor organisasjonene i forhold til korrupsjon og mislighold. Dette ble eksplisitt nedfelt i hvert enkelt tilsagnsbrev som organisasjonene mottar i forbindelse med støtte. Videre ble det opprettet en Sentral kontrollenhet i Utenriksdepartementet for å følge opp blant annet misligholds- og korrupsjonssaker. Det ble ytterligere arbeidet med resultatoppfølging, blant annet gjennom fokusert gjennomgang av hver enkelt sluttrapport fra organisasjonene.

45. Fortsette å arbeide for at beredskapssystemet NOREPS raskt og effektivt kan mobilisere nødhjelpsprodukter, personell og service-opplegg ved naturkatastrofer og kriser, med vekt på videreutvikling av forhåndslagre i samarbeid med norske og internasjonale partnere.

På oppdrag fra departementet ble det gjennomført en evaluering av NOREPS-ordningen, som forelå i januar 2008. Evalueringen ledet frem til en revurdering av NOREPS-systemet.

Norge støttet også FNs forhåndslager i Brindisi, samt prosessen med å utvide antallet forhåndslagre. Det ble samtidig videreført støtte til NOREPS-lageret på Fornebu, som forvaltes av Norges Røde Kors, samt til et norsk-ledet lager i Dubai.

46. Kreve at organisasjoner som mottar norske humanitære midler, har klare etiske retningslinjer for medarbeideres adferd i humanitære situasjoner.

Fulgt opp av Norad i 2009.

47. Øke satsingen på humanitær forskning og stimulere til etablering av et sterkt humanitært forskningsmiljø i Norge.

I 2008 ble det gitt 5.8 mill. kr. i støtte til forskning på det humanitære området, herunder støtte til internasjonale prosesser og organisasjoner som tar sikte på å styrke humanitære aktørers evaluering, læring og oppfølging av humanitær bistand.

Sentrale partnere var Feinstein International Center ved Tufts University, International Policy Institute ved King's College og Humanitarian Policy Group ved Overseas Development Institute. Det ble innledet arbeid med en strategisk avtale med Feinstein-universitetet. Det ble også startet interne drøftinger om styrking av norsk forskning på området.

C) Mer effektiv forvaltning og læring

48. Styrke kapasiteten i forvaltningen av den humanitære bistanden og innføre forbedrede tilskuddsverktøy.

Det ble vedtatt å etablere en egen Seksjon for budsjett og forvaltning i Avdeling for FN, fred og humanitære spørsmål. Det ble også vedtatt å innføre et eget tilskuddsforvaltningssystem (PTA). Blant annet gjennom det interne tilskudds-prosjektet ble det arbeidet for ytterligere å strømlinjeforme og profesjonalisere tilskuddsforvaltningen i departementet.

49. Forenkle systemet for rapportering av humanitære tilskudd.

Ingen konkrete tiltak i 2008.

50. Involvere utenriksstasjonene sterkere i den humanitære bistanden.

Gjennom å styrke inkluderingen av humanitære spørsmål i virksomhetsplan-

prosessen ble ambassadene trukket sterkere med i det humanitære arbeidet. Det ble innført som en fast praksis at ambassadene vurderer søknader som departementet mottar.

51. Bli bedre til å dokumentere at norsk humanitær bistand nytter og gir resultater, bl.a. gjennom å utarbeide en årlig resultatrapport for den humanitære innsatsen.

Det ble laget en internrapport for den humanitære bistanden i 2007. I tillegg ble det laget egne landrapporter for Palestina/Gaza og Afghanistan.

52. Øke bruken av evalueringer og gjennomganger i samarbeid med Norad for å legge til rette for læring og ny kunnskapsutvikling.

Samarbeidet med Norad om evalueringer og gjennomganger ble styrket. Målet er å foreta flere evalueringer og gjennomganger på det humanitære området, innenfor de ressursene som er til rådighet.

53. Ha nulltoleranse for mislighold og korrupsjon og kreve at mottakere av norske bistandsmidler har god økonomistyring.

Den humanitære innsatsen foregår i land preget av fattigdom, konflikt, svake institusjoner og ustabilitet, noe som medfører at risikoen for korrupsjon og mislighold alltid vil være til stede.

Tiltak for å forebygge, motvirke og reagere mot dette ble høyt prioritert i samarbeid med departementets nye Sentrale kontrollenhet.

Utgitt av:
Utenriksdepartementet, oktober 2009
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

E-post: post@mfa.no

Design: Torbjørn Vagstein
Trykk: Utenriksdepartementets hustrykkeri
Opplag: 500

Foto omslag: UNHCR

ISBN: 978-82-7177-855-2
Publikasjonskode: E-868

